

КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 5/2004
ГД № 13/К.С. 5/04
Дата 22.07.2004

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

1040 София, ул. "Славянска" №1, тел.: 02/ 92 37 373 (353), факс: 02/ 987 00 98

Изх. № 10-00-4/ 21.07.2004
(Моля, цитирайте при отговор)

На Ваш №.....

*В.С.Я. К.Д. Ф. 5/2004.
Да се разменят
всички седмич
22.07.2004*

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
Г-Н НЕДЕЛЧО БЕРОНОВ**

СТ А Н О В И Щ Е НА АНТОН СТАНКОВ – МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

ОТНОСНО: КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 5/2004 Г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Конституиран съм като заинтересувана страна с Определение от 12 юли 2004 г. по конст.дело № 5/2004 г., образувано по искане на състав на Върховния касационен съд, Търговска колегия, второ отделение, за установяване на противоконституционност на чл.31, ал.1, т.2 от Закона за закрила и развитие на културата (ЗЗРК).

В определения 14-дневен срок представям становище по конституционното дело, като изразявам мнение по искането, което съдържа твърдение, че оспорената разпоредба противоречи на чл.4 и на чл. 60 от Конституцията.

Нормата на чл. 31, ал.1 от Закона за закрила и развитие на културата изброява в 14 пункта източниците за набиране на средства по Национален фонд "Култура", който е създаден по силата на чл.24 от ЗЗРК и представлява юридическо лице на извънбюджетна сметка със седалище в София. Според ал.3 на чл. 24 от ЗЗРК Фондът подпомага развитието на

културата като набира, управлява и разходва средства, предназначени за провеждане на националната политика в областта на културата. Средствата на фонда се съхраняват по извънбюджетни сметки в Българската народна банка (чл. 32, ал.1 ЗЗРК), а дейността и определените му от закона цели са признати и гарантирани от чл. 54 от Конституцията.

Оспорената разпоредба на чл. 31, ал.1, т.2 от ЗЗРК определя един от начините за набиране на средства по Фонда, а именно: десет на сто от приходите от наеми, получавани от търговските дружества с държавно участие в областта на културата.

По същество това наистина представлява финансово утежнение за търговските дружества с държавно участие. В случая, обаче, задължените лица са определени и посочени от чл. 31 от ЗЗРК по вътрешноведомствен критерий – това са търговски дружества с държавно участие *в областта на културата*.

Тази *вътрешноведомствена принадлежност* на финансово задължените субекти е основната отличителна характеристика на правната уредба на всички начини на набиране на средства за Националния фонд "Култура", включително и на този по чл. 31, ал.1, т.2 от ЗЗРК, което разграничава тази норма от разпоредбите, обявени за противоконституционни по делата на КС, на чиито решения искателят се позовава.

Намираме, че развитата теза за противоконституционност на чл. 31, ал.1 т.2 от ЗЗРК не може да намери опора в посочените решения на КС. Конституционно дело № 3 от 1997 г. и конституционно дело № 24/98 год. разглеждат *различни правни хипотези* от тази, уредена с оспорената норма по настоящето конституционно дело. Това изключва възможността да приложим по аналогия решенията за искането, с което е сезиран съдът по конст.д. 5/2004 г.

Като изхождаме от досегашните решения на Конституционния съд и възприемаме безусловно основния правен извод, изложен в мотивите на първото решение № 8/1997 г., че Конституцията не предвижда възможност държавата едностранно, дори и със закон да задължава физическите и юридическите лица да заплащат вноски върху постъпленията от развиваната от тях законна дейност във фондове, не можем да не съобразим, че тези правни изводи Конституционният съд отнася към случаите, когато отчисленията се извършват в полза *на различни ведомства и органи на управление*. Считаме, че с тези решения Конституционният съд е въвел ясно разграничение между двата вида норми: тези, които въвеждат финансови утежнения в полза на *някакви фондове*, и такива, които установяват задължения за отчисления за фондове и организации, определени по *вътрешноведомствена принадлежност*. В подкрепа на казаното е развитото в същото решение № 8/97 г. съображение, че

“Фондове за развитие на различни сфери на обществения живот и отрасли на икономиката могат да се създават, стига те да набират средствата си *по доброволен или вътрешноведомствен път.*”

Последвалото го решение № 31 по конст. д. № 24/98 г. не намира основание да напусне това разбиране и потвърждава изцяло Решение № 8/97г. по аналогично искане за обявяване на противоконституционност на нормативна разпоредба.

Привежданите доводи ни дават основание да приемем, че Конституционният съд не се е произнасял по сходен случай. Поради това считаме, че резултатът от разглеждането на искането на ВКС за обявяване на противоконституционност на чл. 31, ал.1, т.2 от ЗЗРК по конст.д. № 5/2004 г. не е предопределен от предходни конституционни решения.

При анализа на оспорената разпоредба, намираме, че тя не нарушава конституционни норми, както това е посочено в направеното искане, с което е сезиран Конституционния съд.

Смятаме, че нормата на чл.31, ал.1, т.2 от ЗЗРК не противоречи на чл. 60, ал.2 от Конституцията.

Няма спор, че данъците се установяват и техният размер се определя от Народното събрание съгласно чл. 84, т.3 от Конституцията на Република България. При това данъчните задължения могат да се определят само със закон, както сочи ч. 60, ал.1 от основния закон. В този смисъл Конституционният съд се е произнасял с решения, например, по конституционни дела № 2/1996 г., № 9/1996 г., 24/1998 г., № 7/2002 г., № 9/2002 г. и други.

Същевременно поддържа мнението, че отчислението по оспорената норма на чл. 31, ал.1, т.2 не е и не може да бъде квалифицирано като данък. В този смисъл не споделяме поддържаната в искането теза, че отчисленията по Фонд “Култура” по същество представлява скрит данък. Затова смятаме, че конституционните разпоредби за данъците са неприложими при уреждането на тези правоотношения.

Намираме, че при въвеждането на финансовото утежнение по чл. 31, ал.1, т. 2 от ЗЗРК са спазени конституционните изисквания: то е установено със закон. Размерът и видът на отчислението, както и задълженият субект също са определени със закона. Не е налице предоставена делегация на изпълнителната власт, нито такова твърдение се съдържа в направеното искане до Конституционния съд.

Допълнителни аргументи в полза на поддържаната теза намираме в нормите на т.4, т.8 и т.10 на ал.1 на чл. 31 от ЗЗРК, които имат аналогична на оспорената норма уредба на правоотношенията.

Първата хипотеза – на т. 4, препраща към чл. 26, ал.3 от Закона за авторското право и сродните му права. Изречение трето на ал.3 на чл. 26 въвежда задължението за отчисляване и превеждане по сметката на

Националния фонд "Култура" 20 на сто от събраната сума за компенсационно възнаграждение на авторите на произведения, артистите-изпълнители и продуцентите на звукозаписи при презапис на звуконосителите или видеоносителите.

Втората хипотеза – уредена в т. 8 на ал.1 на чл. 31 от ЗЗРК, предвижда отчисление на 10 на сто от договорената цена за наема на експонати – движими паметници на културата, собственост на държавата, включени в изложби извън страната. Аналогията с нормата на чл. 31, ал.1,т.2 се налага от факта, че финансово задължените лица по т.8 са музеите, които според чл.7,ал.5 от Закона за паметницитена културата и музеите са юридически лица на бюджетна издръжка.

Подобна е разпоредбата на т.10 на ал.1 на чл. 31 от ЗЗРК, според която държавните културни институти (които също са юридически лица на бюджетна издръжка според чл. 5,ал.1 от ЗЗРК), внасят 50 на сто от постъпленията от събрани такси за извършени услуги във Фонд "Култура". Това задължение е установено в чл.4, ал.2,т.4 и е възпроизведено в т.10 на ал.1 на чл.31 от ЗЗРК.

Разглежданите примери са извън предмета на отнесеното искане пред Конституционния съд, но сочат принципите и критериите, от които се е ръководил законодателят при определяне на източниците за набиране на средства по Националния фонд "Култура". Обединяваща за всички случаи е общата характеристика: установяване и определяне на финансовото утежнение със закон, и вътрешноведомствена принадлежност на задължените субекти.

По изложените съображения намираме,че привежданите доводи в искането за установяване на противоконституционност са неоснователни. Считаме, че оспорената разпоредба на чл. 31, ал.1,т.2 не противоречи на чл. 4 и чл.60 от Конституцията.

МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО:
АНТОН СТАНКОВ/

